

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2001-2002

18 JULI 2002

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht

(Ingediend door de heer Philippe Mahoux c.s.)

TOELICHTING

1. Inleiding

1. Dit voorstel heeft tot doel de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht aan te passen aan de laatste pertinente evoluties in het internationaal recht. Deze evoluties zijn in het bijzonder het arrest van 14 februari laatsleden van het Internationaal gerechtshof in de zaak betreffende het Aanhoudingsbevel van 11 april 2000, genaamd de «zaak Yerodia Ndombasi», de inwerkingtreding op 1 juli laatsleden van het Statuut van het Internationaal Gerechtshof, de recente ondertekening door België van het Tweede Protocol inzake het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, goedgekeurd te s-Gravenhage op 26 maart 1999.

2. Het wetsvoorstel bestaat uit 7 artikelen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2001-2002

18 JUILLET 2002

Proposition de loi modifiant la loi du 16 juin 1993 relative à la répression des violations graves du droit international humanitaire

(Déposée par M. Philippe Mahoux et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

1. Introduction

1. L'objet de la présente proposition de loi est d'adapter la loi du 16 juin 1993 relative à la répression des violations graves du droit international humanitaire aux dernières évolutions pertinentes du droit international, notamment l'arrêt rendu le 14 février dernier par la Cour internationale de Justice dans l'affaire du Mandat d'arrêt du 11 avril 2000, dite «affaire Yerodia Ndombasi», l'entrée en vigueur le 1er juillet dernier du Statut de la Cour pénale internationale ou encore la récente signature par la Belgique du Deuxième Protocole relatif à la Convention de La Haye de 1954 pour la protection des biens culturels en cas de conflit armé, adopté à La Haye le 26 mars 1999.

2. La proposition de loi compte 7 articles.

2. Bespreking van de bepalingen van het voorstel van wet

Artikel 1

3. Dit artikel bevat de gebruikelijke bepaling op grond waarvan kan worden uitgemaakt aan welke parlementaire procedure de goedkeuring van het ontwerp van wet onderworpen is.

Artikel 2

4. Dit artikel vervangt het eerste artikel van de wet door drie afzonderlijke artikelen (artikelen 1, *1bis* en *1ter*) die betrekking hebben op misdaden van genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden. Deze volgorde van voorstelling neemt de volgorde van de huidige wet en van het Statuut in acht.

5. De drie artikelen hebben elk een zelfde structuur. Zij preciseren alledrie dat de aanklacht die ze inhouden een aanklacht betreft die rechtstreeks gebaseerd is op het internationaal recht en de bron van het internationaal recht vernoemt die de basis vormt voor deze materie. Deze verwijzing naar het internationaal recht legt er de nadruk op dat de termen die in deze bepalingen voorkomen dienen te worden geïnterpreteerd in het licht van het internationaal recht, inclusief het internationaal gewoonterecht.

De misdaden van genocide (nieuw artikel 1)

6. De definitie van de misdaad van genocide (nieuw artikel 1) herneemt woord voor woord de tekst van het Verdrag van 9 december 1948 inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide, zonder wijzigingen ten aanzien van de actuele tekst van de wet van 16 juni 1993, gewijzigd door de wet van 10 februari 1999. Zo wordt de term «rassengroep» in het voorstel opgenomen uit getrouwheid aan de internationale teksten hoewel er maar een enkel ras bestaat, het menselijke ras.

De misdaden tegen de mensheid (nieuw artikel 1bis)

7. De definitie van de misdaad tegen de mensheid (nieuw artikel *1bis*) is gebaseerd op het artikel 6 van het Statuut van het Internationaal Gerechtshof.

8. De definities van het artikel 7, § 2 van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof dienen als grondslag voor de interpretatie van de termen die worden overgenomen in de Belgische wet ter definiëring van de misdaad tegen de mensheid. Wat betreft het document «Bestanddelen van misdaden», dat dient te worden aangenomen door de Vergadering van Staten die partij zijn bij het Statuut van Rome krachtens artikel 9 van het Verdrag, is de draagwijdte louter indicatief en dus niet dwingend.

2. Examen des dispositions de la proposition de loi

Article 1er

3. Cet article contient la disposition usuelle qui permet de déterminer la procédure parlementaire à laquelle l'adoption du projet de loi est soumise.

Article 2

4. Cet article remplace l'article 1er de la loi par trois articles distincts (articles 1, *1bis* et *1ter*) relatifs respectivement aux crimes de génocide, aux crimes contre l'humanité et aux crimes de guerre. Cet ordre de présentation respecte l'ordre de la loi actuelle et celui du Statut.

5. Ils présentent tous les trois la même structure. Les trois articles précisent que l'incrimination qu'ils contiennent est une incrimination fondée directement sur le droit international et cite la source de droit international qui forme le siège de la matière, afin de souligner qu'il convient d'interpréter les notions qu'ils contiennent à la lumière du droit international, y compris le droit coutumier international.

Les crimes de génocide (nouvel article 1)

6. La définition du crime de génocide (nouvel article 1) reprend mot pour mot le texte de la Convention pour la prévention et la répression du crime de génocide du 9 décembre 1948, sans changement par rapport au texte actuel de la loi du 16 juin 1993, telle que modifiée par la loi du 10 février 1999. Ainsi les termes «groupe racial» y sont repris par souci de fidélité aux textes internationaux, bien qu'il n'existe qu'une seule race, la race humaine.

Les crimes contre l'humanité (nouvel article 1bis)

7. La définition du crime contre l'humanité (nouvel article *1bis*) est fondée sur l'article 6 du Statut de la Cour pénale internationale.

8. Les définitions de l'article 7, § 2 du Statut de la Cour pénale internationale doivent servir de base d'interprétation pour les notions reprises dans la loi belge pour la définition du crime contre l'humanité. Quant au document des «Éléments de crime», qui doit être adopté par l'Assemblée des États parties au Statut de Rome en vertu de l'article 9 du traité, il a une portée indicative, donc non contraignante.

9. Betreffende punt 11° dat betrekking heeft op «andere onmenselijke handelingen» verwijzen de woorden «vergelijkbare aard» naar andere handelingen omschreven in de punten *a*) tot *j*) van artikel 7, eerste paragraaf van het Statuut.

De oorlogsmisdaden (nieuw artikel 1ter)

10. Dit artikel is onderverdeeld in drie paragrafen.

11. De eerste paragraaf is gewijd aan de ernstige inbreuken en andere ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht.

12. De tweede paragraaf betreft de meer specifieke materie van de ernstige schendingen van het artikel 3, gemeenschappelijk aan de Verdragen van Genève, waarvan het toepassingsgebied *ratione contextu* ruimer is dan dit van de schendingen die worden gedekt door de eerste paragraaf. Het dekt immers zowel de internationale gewapende conflicten als de niet-internationale gewapende conflicten. De definitie van nationale gewapende conflicten is ruimer dan deze gevestigd door het internationaal humanitair recht voor de andere inbreuken die worden gedekt door de eerste paragraaf.

13. De derde paragraaf ten slotte beoogt de ernstige schendingen omschreven in het Tweede Protocol inzake het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, goedgekeurd te 's-Gravenhage op 26 maart 1999. Het volstaat deze paragraaf te scheiden van de andere paragrafen daar deze in werking treedt op een andere datum: de inwerkingtreding is afhankelijk van de datum van inwerkingtreding voor België van het Protocol (materie hernomen in artikel 7, paragraaf 2 van huidig wetsvoorstel).

Nieuw artikel 1ter eerste paragraaf

14. Om het aantal artikelen te beperken is het wenselijk geoordeeld de ernstige inbreuken op verdragen en schendingen van het gewoonrecht die bestanddelen vormen van oorlogsmisdaden in geval van een internationaal gewapend conflict of van een niet-internationaal gewapend conflict, zoals gedefinieerd in artikel 2 van de Verdragen goedgekeurd te Genève op 12 augustus 1949, in het eerste artikel van de Aanvullende Protocolen I en II van deze Verdragen, goedgekeurd te Genève op 8 juni 1977, evenals in het artikel 8, § 2, *f*) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechthof. De verwijzing naar artikel 8, § 2, *f*) van het Statuut wordt toegevoegd aan de tekst van de actuele wet die werd goedgekeurd op 16 juni 1993, omdat de betekenis van het niet-internationaal gewapend conflict daarin ruimer is dan in het Protocol II en het toepassingsgebied van deze wet derhalve kan worden uitgebreid.

9. Concernant le point 11°, relatif aux « autres traitements inhumains », les termes « caractère analogue » font référence aux autres actes repris aux points *a*) à *j*) de l'article 7, paragraphe 1 du Statut.

Les crimes de guerre (nouvel article 1er ter)

10. Cet article est divisé en trois paragraphes.

11. Le premier est consacré à l'ensemble des infractions graves et autres violations graves de droit international humanitaire.

12. Le second concerne la matière plus spécifique des violations graves à l'article 3 commun aux Conventions de Genève, dont le champ d'application *ratione contextu* est plus large que celui des infractions couvertes au paragraphe 1er. En effet, il couvre à la fois les conflits armés internationaux et les conflits armés non internationaux, mais dans ce dernier cas, la définition du conflit armé est plus étendue que celle établie par le droit international humanitaire pour les autres infractions couvertes au paragraphe 1er.

13. Enfin, le troisième vise les infractions graves établies par le Deuxième Protocole relatif à la Convention de La Haye de 1954 pour la protection des biens culturels en cas de conflit armé, adopté à La Haye le 26 mars 1999. Il convient de le séparer des autres paragraphes en raison de son entrée en vigueur différée: celle-ci dépendra de la date d'entrée en vigueur du Protocole pour la Belgique (matière reprise à l'article 7, paragraphe 2 de la présente proposition de loi).

Nouvel article 1ter, paragraphe 1er

14. Afin d'éviter la multiplication des articles, il est jugé préférable de confondre en un paragraphe les infractions graves conventionnelles et les violations graves coutumières constitutives de crimes de guerre en cas de conflit armé international ou de conflit armé non international, tels que définis à l'article 2 des Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949, à l'article 1er des Protocoles I et II adoptés à Genève le 8 juin 1977 additionnels à ces Conventions, ainsi qu'à l'article 8, § 2, *f*) du Statut de la Cour pénale internationale. La référence à l'article 8, § 2, *f*) du Statut est ajoutée au texte de la loi actuelle, adoptée le 16 juin 1993, car son acception du conflit armé non international est plus large que celle du Protocole II et permet donc d'étendre le champ d'application de la loi.

15. Bovendien werd er voorgesteld een van de nieuwigheden van de wet te handhaven die door het Internationaal Oorlogstribunaal voor het voormalige Joegoslavië is erkend als een evolutie in het internationaal gewoonterecht en erin bestaat dat een zelfde handeling wordt vervolgd ongeacht of die is gepleegd tijdens een internationaal gewapend conflict of tijdens een gewapend conflict dat niet van internationale aard is.

16. De handelingen die krachtens het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof strafbaar zijn gesteld en nog niet zijn opgenomen in de wet van 1993, worden ingevoegd tussen de inbreuken betreffende een vergelijkbare handeling die reeds strafbaar is gesteld.

17. De woorden «ernstige misdrijven» zijn vervangen door «oorlogsmisdaden» om de formulering van artikel 1ter in overeenstemming te brengen met die van de artikelen 1 en 1bis.

18. Het nieuwe punt 3bis is gebaseerd op artikel 8, § 2, b) xxii) en e) vi) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

19. Het nieuwe punt 3ter is een aanpassing van artikel 8, § 2, b) xxii) van het aangepaste Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof. Deze beoogt «het schenden van de persoonlijke waardigheid, in het bijzonder vernederende en ontterende behandeling». De wet van 1993 voorziet evenwel reeds in martelen of andere onmenselijke behandeling (2°), moedwillig veroorzaken van hevig lijden of toebrengen van ernstig lichamelijk letsel dan wel van ernstige schade aan de gezondheid (3°), maar in de wet moet verkrachting, seksuele slavernij, gedwongen prostitutie, gedwongen zwangerschap, gedwongen sterilisatie of andere vormen van seksueel geweld worden ingevoegd. Derhalve wordt voorgesteld de tekst van artikel 8, § 2, b) xxi) van het Statuut aan te passen door gewag te maken van «andere schendingen van de waardigheid».

20. Het punt 4 voorziet in het dwingen om te dienen bij de strijdkrachten van of de gewapende groepen van de vijandelijke mogendheid of van de tegenpartij voorziet, onverminderd de bevoegdheid tot algemene mobilisatie waarover een Staat in geval van een burgeroorlog beschikt.

21. Het nieuwe punt 4bis is gebaseerd op artikel 8, § 2, b), xxvi) en e), vii) van het Statuut van het internationale Strafgerechtshof.

22. Het nieuwe punt 6bis is gebaseerd op artikel 8, § 2, b), xxv) van het Statuut van het internationale Strafgerechtshof.

23. Het nieuwe punt 7bis is een aanpassing van artikel 8, § 2, b), xiii) en e), xii) van het Statuut van het internationale Strafgerechtshof, teneinde de twee types van gewapende conflicten te dekken.

15. En outre, il est proposé de maintenir une des originalités de la loi, saluée depuis par le Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie comme évolution du droit international coutumier et qui consiste à poursuivre un même comportement qu'il soit commis en temps de conflit armé international ou de conflit armé n'ayant pas un caractère international.

16. Les comportements incriminés par le Statut de la Cour pénale internationale, non encore couverts par la loi de 1993, sont insérés à proximité d'infractions touchant à un comportement de nature comparable déjà incriminé.

17. Les mots «infractions graves» sont remplacés par «crimes de guerre» pour aligner le libellé de l'article 1ter sur celui des articles 1 et 1bis.

18. Le point 3bis nouveau est basé sur l'article 8, § 2, b) xxii) et e) vi) du Statut de la Cour pénale internationale.

19. Le point 3ter nouveau est une adaptation de l'article 8, § 2, b) xxi) du Statut de la Cour pénale internationale adapté. Celui-ci vise les «atteintes à la dignité de la personne, notamment les traitements humiliants et dégradants»; or, la loi de 1993 vise déjà, notamment, la torture et les traitements inhumains (2°), le fait de causer intentionnellement de grandes souffrances ou de porter des atteintes graves à l'intégrité physique, à la santé (3°), et il convient d'introduire dans la loi le viol, l'esclavage sexuel, la prostitution forcée, la grossesse forcée, la stérilisation forcée ou toute autre forme de violence sexuelle. Dès lors, il est proposé d'adapter le texte de l'article 8, § 2, b) xxi) du Statut en parlant «d'autres atteintes à la dignité».

20. Le point 4°, qui vise le fait de contraindre à servir dans les forces armées ou groupes armés de la puissance ennemie ou de la partie adverse, s'entend sans préjudice du pouvoir de mobilisation générale dont dispose un État en cas de guerre civile.

21. Le point 4bis nouveau est basé sur l'article 8, § 2, b) xxvi) et e), vii) du Statut de la Cour pénale internationale.

22. Le point 6bis nouveau est basé sur l'article 8, § 2, b) xxv) du Statut de la Cour pénale internationale.

23. Le point 7bis nouveau est une adaptation de l'article 8, § 2, b) xiii) et e), xii) du Statut de la Cour pénale internationale, afin de couvrir les deux types de conflits armés.

24. Het nieuwe punt *8bis*^o is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b*), ii) van het Statuut van het internationale Strafgerechts-hof. Zijn tekst neemt de termen over van het Aanvullend Protocol I van het Verdrag van Genève.

25. Het nieuwe punt *8ter*^o is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b*) xxiv) en *e*) ii) van het Statuut van het internationale Strafgerechtshof. De algemene formulering — «emblem van het internationaal humanitair recht» — refereert aan de Verdragen van Genève en aan de aanvullende Protocollen maar biedt tevens de mogelijkheid om de bepaling toepasselijk te maken op de nieuwe emblem die in de toekomst worden goedgekeurd.

26. Het punt *8quater*^o is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b*) xxiii) en *e*) ii) van het Statuut van het internationale Strafgerechtshof.

27. Het punt *8quinquies*^o is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b*) iii) en *e*) iii) van het Statuut van het internationale Strafgerechtshof.

28. De formulering in het punt 9° personen beschermd door het internationaal humanitair recht» biedt de mogelijkheid van toepassing te zijn op alle situaties bedoeld in de diverse internationale teksten.

29. Het punt 11° van de bestaande wet werd aangepast aan artikel 8, § 2, *b*) i) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof. Indien de bepaling het vereiste psychologische element niet nader bepaalt (zoals in dit geval), gaat het om algemeen opzet.

30. Het punt *11bis*^o is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b*) i) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof. In vergelijking tot de strafbaarstelling van de aanvallen op gebouwen bedoeld in artikel 21° biedt de specifieke strafbaarstelling van «aanvallen op plaatsen waar zieken en gewonden worden samengebracht» de mogelijkheid een onderscheid te maken inzake de ernst van beide categorieën van feiten.

31. Het punt 12° van de bestaande wet werd aangepast aan artikel 8, § 2, *b*) iv) van het Statuut van het internationale Strafgerechtshof.

32. Het punt 14° van de bestaande wet werd aangepast aan artikel 8, § 2, *b*) v) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof. Dit punt beoogt de gedemilitariseerde zones die op hetzelfde niveau staan als de steden, dorpen, woningen of gebouwen. Om verwarring te voorkomen omtrent de voorwaarde dat geen militaire doelwitten voorkomen, moeten die woorden aan het begin van de opsomming worden geplaatst.

33. Het punt *14bis*^o is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b*) xvi) en *e*) v) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

24. Le point *8bis*^o est basé sur l'article 8, § 2, *b*) ii) du Statut de la Cour pénale internationale. Son texte reprend les termes employés par le Protocole additionnel I à la Convention de Genève.

25. Le point *8ter*^o est basé sur l'article 8, § 2, *b*) xxiv) et *e*) ii) du Statut de la Cour pénale internationale. La formulation générale utilisée — «signes distinctifs prévus par le droit international humanitaire» — fait référence aux Conventions de Genève et aux Protocoles additionnels, mais permet également de couvrir les signes distinctifs nouveaux qui seraient adoptés à l'avenir.

26. Le point *8quater*^o est basé sur l'article 8, § 2, *b*) xxiii) et *e*) ii) du Statut de la Cour pénale internationale.

27. Le point *8quinquies*^o est basé sur l'article 8, § 2, *b*) iii) et *e*) iii) du Statut de la Cour pénale internationale.

28. Au point 9°, la formulation «personnes protégées par le droit international humanitaire» permet de couvrir l'ensemble des situations visées par les différents textes internationaux.

29. Le point 11° de la loi existante a été adapté à l'article 8, § 2, *b*) i) du Statut de la Cour pénale internationale. Lorsque la disposition ne précise pas (comme en l'espèce) l'élément psychologique requis, il s'agit du dol général.

30. Le point *11bis*^o est basé sur l'article 8, § 2, *b*) ix) et *e*) iv) du Statut de la Cour pénale internationale. L'incrimination spécifique «d'attaque délibérée de lieux où sont rassemblés des malades ou des blessés «par rapport à celle qui vise l'attaque de bâtiments visée au 21° permet une distinction dans la gravité de ces deux catégories de faits.

31. Le point 12° de la loi existante a été adapté à l'article 8, § 2, *b*) iv) du Statut de la Cour pénale internationale.

32. Le point 14° de la loi existante a été adapté à l'article 8, § 2, *b*) v) du Statut de la Cour pénale internationale. Les zones démilitarisées sont visées par le point 14° au même titre que les villes, villages, habitations ou bâtiments. Pour éviter une confusion avec la condition d'absence d'objectifs militaires, il convient de placer ces termes en début d'énumération.

33. Le point *14bis*^o est basé sur l'article 8, § 2, *b*) xvi) et *e*) v) du Statut de la Cour pénale internationale.

34. Het punt 15° neemt de formulering van artikel 8, § 2, *b)* vi) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof niet letterlijk over omdat die strafbaarstelling omschreven in het Statuut begrepen is in de termen « buiten gevecht » die in de Belgische wet worden aangewend.

35. Het punt 15*bis*^o is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b)* xi) en *e)* ix) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

36. Het punt 15*ter*^o is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b)* xii) en *e)* x) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

37. Onder het punt 16° verwijst de meer algemene formulering naar de Verdragen van Genève en naar de Aanvullende protocollen maar biedt tevens de mogelijkheid om de bepaling toepasselijk te maken op de nieuwe emblemen die in de toekomst worden goedgekeurd.

38. Het punt 16*bis*^o is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b)* vii) en *e)* x) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

39. Het punt 17° van de bestaande wet werd aangepast aan artikel 8, § 2, *b)* viii) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof. De bestraffing van die bepaling is onderworpen aan het beginsel van de dubbele strafbaarstelling, inzonderheid in het kader van niet-internationale gewapende conflicten.

40. Het punt 21° is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b)* ix) en *e)* iv) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechthof.

41. Het punt 22° is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b)* xvii) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

42. Het punt 23° is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b)* xviii) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

43. Het punt 24° is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b)* xix) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

44. Het punt 25° is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b)* xiv) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof. De woorden « behoren tot » maakt de toepassing van deze bepaling mogelijk op de volledige problema-tiek, ongeacht of het gaat om een internationaal dan wel een niet-internationaal gewapend conflict.

45. Het punt 26° is gebaseerd op artikel 8, § 2, *b)* xx) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof. Deze bepaling treedt slechts in werking nadat de vermelde bijlage is goedgekeurd.

Nieuw artikel 1ter paragraaf 2

46. Deze paragraaf betreft steeds oorlogsmisdaden. Hij groepeert « ernstige schendingen van het

34. Le point 15° ne reprend pas la formulation exacte de l'article 8, § 2, *b)* vi) du Statut de la Cour pénale internationale car cette incrimination du Statut est comprise dans l'expression « hors de combat » utilisée par la loi belge.

35. Le point 15*bis*^o est basé sur l'article 8, § 2, *b)* xi) et *e)* ix) du Statut de la Cour pénale internationale.

36. Le point 15*ter*^o est basé sur l'article 8, § 2, *b)* xii) et *e)* x) du Statut de la Cour pénale internationale.

37. Au point 16°, la formulation plus générale « signes protecteurs reconnus par le droit international humanitaire » fait référence aux Conventions de Genève et aux Protocoles additionnels, mais permet également de couvrir les signes qui seraient adoptés dans le futur.

38. Le point 16*bis*^o est basé sur l'article 8, § 2, *b)* vii) et *e)* x) du Statut de la Cour pénale internationale.

39. Le point 17° de la loi existante a été adapté à l'article 8, § 2, *b)* viii) du Statut de la Cour pénale internationale. La répression de cette disposition est soumise au principe de la double incrimination, particulièrement dans le cadre des conflits armés non internationaux.

40. Le point 21° est basé sur l'article 8, § 2, *b)* ix) et *e)* iv) du Statut de la Cour pénale internationale.

41. Le point 22° est basé sur l'article 8, § 2, *b)* xvii) du Statut de la Cour pénale internationale.

42. Le point 23° est basé sur l'article 8, § 2, *b)* xviii) du Statut de la Cour pénale internationale.

43. Le point 24° est basé sur l'article 8, § 2, *b)* xix) du Statut de la Cour pénale internationale.

44. Le point 25° est basé sur l'article 8, § 2, *b)* xiv) du Statut de la Cour pénale internationale. Les termes « appartenant à la partie adverse » permet d'englober la problématique, que le conflit armé soit international ou non international.

45. Le point 26° est basé sur l'article 8, § 2, *b)* xx) du Statut de la Cour pénale internationale. Cette disposition n'entrera en vigueur que lorsque l'annexe mentionnée aura été adoptée.

Nouvel article 1ter paragrafe 2

46. Ce paragrafe concerne toujours les crimes de guerre. Il regroupe les « violations graves de l'article 3

gemeenschappelijk artikel 3 van de Verdragen, ondertekend te Genève op 12 augustus 1949, gepleegd in geval van een gewapend conflict zoals gedefinieerd in voornoemd artikel 3». Hij is gebaseerd op artikel 8, § 2, c) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

Nieuw artikel 1ter paragraaf 3

47. Deze paragraaf betreft steeds oorlogsmisdaden. Hij voegt de ernstige inbreuken omschreven in artikel 15, §1, van het Tweede Protocol inzake het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict in, in voorbereiding van de bekrachtiging van dit Protocol dat reeds door België werd ondertekend. Deze paragraaf, en dit in tegenstelling tot de andere amendementen, zal pas in werking treden op de datum van inwerkingtreding voor België van dit Protocol (zie artikel 7, paragraaf 2 van dit wetsvoorstel).

48. Zolang het Tweede Protocol inzake het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict door de internationale gemeenschap niet wordt erkend als de weerspiegeling van het internationaal gewoonte-recht, kunnen de krachtens deze bepaling strafbaar gestelde handelingen slechts worden vervolgd met inachtneming van het beginsel van de dubbele strafbaarstelling.

49. De twee laatste inbreuken omschreven in artikel 15, § 1, van het Protocol zijn niet opgenomen aangezien het Protocol voornoemde inbreuken op gedifferentieerde wijze regelt en zij minder ernstig zijn waardoor de toepassing van de uitzonderlijke regels omschreven in de wet niet is verantwoord (onverjaarbaarheid, universele rechtsmacht, enz.)

Artikel 3

50. Artikel 3 van dit wetsvoorstel wijzigt artikel 2 van de bestaande wet teneinde te voorzien in gepaste straffen voor de nieuwe inbreuken voorzien in de nieuwe artikelen 1, *1bis* en *1ter* van de wet.

Artikel 4

51. Dit artikel wijzigt artikel 5, § 3, van de bestaande wet inzake de immuniteiten. Het artikel neemt akte van het arrest van 14 februari 2002 van het Internationaal Gerechtshof in de zaak betreffende het Aanhoudingsbevel van 11 april 2000, beter gekend onder de naam «zaak Yerodia Ndombasi».

De nieuwe bepaling maakt het mogelijk het Belgisch recht in overeenstemming te brengen met het internationaal recht en er automatisch, door de algemene verwijzing die er wordt gedaan de evolutie van het internationaal recht in op te nemen.

commun des Conventions signées à Genève le 12 août 1949, en cas de conflit armé défini par cet article 3 commun». Il est fondé sur l'article 8, § 2, c) du Statut de la Cour pénale internationale.

Nouvel article 1ter paragraphe 3

47. Ce paragraphe concerne toujours des crimes de guerre. Il introduit les infractions les plus graves prévues à l'article 15, § 1er du Protocole II à la Convention de La Haye de 1954 sur la protection des biens culturels en cas de conflit armé, en préparation de la ratification de ce Protocole, déjà signé par la Belgique. Ce paragraphe, contrairement aux autres amendements, n'entrera en vigueur qu'à la date d'entrée en vigueur pour la Belgique de ce Protocole (voir l'article 7 paragraphe 2 de cette proposition de loi).

48. Tant que le Protocole II à la Convention de La Haye de 1954 sur la protection des biens culturels en cas de conflit armés n'est pas considéré par la Communauté Internationale comme le reflet de la coutume internationale, les comportements incriminés par cette disposition ne pourront être poursuivis que dans le respect du principe de la double incrimination.

49. Les deux dernières infractions prévues à l'article 15, § 1er du Protocole ne sont pas reprises en raison du régime différencié que leur réserve le Protocole et de la moindre gravité qu'elles présentent et qui ne semble pas justifier l'application des règles exceptionnelles contenues dans la loi (imprescriptibilité, compétence universelle, etc.).

Article 3

50. L'article 3 de la présente proposition de loi modifie l'article 2 de la loi existante afin d'établir des peines adéquates pour les infractions nouvelles insérées aux articles 1, *1bis* et *1ter*, nouveaux, de la loi.

Article 4

51. Cet article modifie l'article 5, § 3, de la loi existante relatif aux immunités. Il prend acte de l'arrêt rendu le 14 février 2002 par la Cour internationale de Justice dans l'affaire du Mandat d'arrêt du 11 avril 2000, plus connu sous le nom d'«affaire Yerodia Ndombasi».

La nouvelle disposition permet d'aligner le droit belge sur le droit international et d'y intégrer automatiquement, par la référence générale qui y est faite, toute évolution du droit international.

Inderdaad, het arrest van het Hof heeft gedeeltelijk de regels van internationaal gewoonterecht met betrekking tot de internationale immuniteit van Staatshoofden, van Regeringshoofden en van de ministers van Buitenlandse Zaken verduidelijkt (§ 61 van het arrest).

Toch toont het arrest zelf en nog meer de afzonderlijke mening van de rechters, Higgins, Kooijmans et Buergenthal, die hebben gestemd met de meerderheid van het Hof, het zeer evolutieve karakter aan van deze materie (inzonderheid de § 78,83 en 85 van hun gezamenlijke mening).

52. Wat de nationale onschendbaarheden geregeld in de Grondwet betreft zijn de indieners van oordeel dat in de toekomst de Grondwet zou aangepast kunnen worden aan het Statuut van het Strafhof.

Artikel 5

53. Dit artikel wijzigt artikel 7 van de actuele wet, namelijk door akte te nemen van de inwerkingtreding op 1 juli 2002 van het Statuut van het Internationaal Gerechtshof en door er de gevolgen uit te trekken.

Nieuw artikel 7 paragraaf 1

54. De eerste alinea van de nieuwe eerste paragraaf van artikel 7, herneemt op een duidelijke manier de filosofie van huidig artikel 7, zoals deze werd gedefinieerd door de wetgever in 1993 en 1999: de Belgische gerechten zijn bevoegd, ongeacht de plaats waar de misdrijven werden gepleegd en zelfs «ingeval de vermoedelijke dader zich niet in België bevindt». Het is dus uitgesloten artikel 12 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering op deze bepaling toe te passen: de inhoud van het nieuw artikel sluit dit zeer duidelijk uit. De aanwezigheid van de vermoedelijke dader op het Belgisch grondgebied is geen (en is dit bovendien nooit geweest) bevoegdheidsvoorwaarde voor de Belgische rechtbanken in het kader van de inwerkingstelling van de wet van 16 juni 1993.

55. In de nieuwe alinea van artikel 7, ingevoegd door artikel 5 van dit voorstel, moet de term «slachtoffer» in de ruime zin worden begrepen (daaronder begrepen de benadeelde familie), zulks onverminderd de zaak ten gronde.

De termijn van een jaar voorzien in punt 4) is een middel ter bestrijding van de forum shopping. Deze termijn is voldoende lang om in een werkelijke verblijfsvoorwaarde te voorzien, maar relatief kort om te voorkomen dat het verzamelen van bewijsmateriaal wordt gehinderd, voordat deze vernietigd of verdwenen is. Er dient te worden voldaan aan de verblijfsvoorwaarde van een jaar op het ogenblik van de neerlegging van de klacht.

En effet, l'arrêt de la Cour a partiellement clarifié les règles internationales coutumières en matière d'immunités internationales relatives aux Chefs d'État ou de gouvernement et aux ministres des Affaires étrangères (§ 61 de l'arrêt).

Toutefois, l'arrêt lui-même et encore plus l'opinion séparée des juges Higgins, Kooijmans et Buergenthal, qui ont voté avec la majorité de la Cour, montrent le caractère très évolutif de cette matière (particulièrement les §§ 78, 83 et 85 de leur opinion commune).

52. En ce qui concerne les immunités nationales réglées par la Constitution les auteurs estiment qu'une modification de la Constitution pourrait s'imposer afin de mettre la Constitution en conformité avec le Statut de la Cour pénale Internationale.

Article 5

53. Cet article modifie l'article 7 de la loi actuelle, notamment en prenant acte de l'entrée en vigueur au 1er juillet 2002 du Statut de la Cour pénale internationale et en en tirant les conséquences.

Nouvel article 7 paragraphe 1er

54. L'alinéa 1er du paragraphe 1er, nouveau, de l'article 7 reprend de manière cette fois très explicite la philosophie de l'article 7 actuel, telle que l'avait définie le législateur en 1993 et en 1999: les tribunaux belges sont compétents indépendamment du lieu où les infractions ont été commises «et même si l'auteur présumé ne se trouve pas en Belgique». Il est donc exclu d'appliquer à cette disposition l'article 12 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale: le prescrit du nouvel article 7, § 1, l'écarte très clairement. La présence de l'auteur présumé sur le territoire belge n'est pas (et n'a jamais été) une condition de compétence des juridictions belges dans le cadre de la mise en œuvre de la loi du 16 juin 1993.

55. Au nouvel alinéa 2 de l'article 7, introduit par l'article 5 de cette proposition, le terme « victime » doit être entendu dans un sens large (incluant la famille lésée) et sans préjudice du fond de l'affaire.

Quant au délai d'un an prévu au point 4), il vise à éviter le forum shopping. Il est suffisamment long pour créer une réelle condition de résidence, mais relativement court pour ne pas entraver la récolte des preuves, avant qu'elles ne soient détruites ou ne disparaissent. La condition de résidence depuis au moins un an doit être rencontrée à la date du dépôt de la plainte.

Zo ook dienen de nationaliteits-voorwaarde en de verblijfsvoorwaarde te worden geëvalueerd op het ogenblik van de uitoefening van de bevoegdheid en niet op het ogenblik van het plegen van het misdrijf.

56. Alinea 3 van de nieuwe eerste paragraaf voorziet in het behoud van de mogelijkheid om zich burgerlijke partij te stellen in een zaak die geen verband heeft met België als het Internationaal Strafgerechtshof haar bevoegdheid niet kan uitoefenen ten aanzien van de betreffende feiten.

Nieuw artikel 7 paragraaf 2

57. De minister van Justitie dient, wanneer hij de feiten aangeeft aan het Internationaal Strafgerechtshof, de stukken en documenten over te maken in een van de werktalen van het Hof. De uitdrukking «de feiten die hem ter kennis zijn gebracht» heeft betrekking op de feiten die bij de Belgische gerechten ahangig zijn en die deze of een andere persoon aansprakelijk stellen. De Belgische gerechten kunnen steeds kennis nemen van feiten ten aanzien van personen waarvan het dossier niet werd aangegeven aan het Internationaal Strafgerechtshof.

58. De procedure van gemeen recht is van toepassing; namelijk, de minister geeft het parket kennis van de aangifte, de raadkamer spreekt een beschikking tot onttrekking uit die is gegrond op de onbevoegdheid van de Belgische gerechten.

59. Ten slotte, indien de Belgische gerechten terug bevoegd worden wordt hun bevoegdheid hersteld ab initio. Zo blijven de onderzoeksdaden gesteld voor de aangifte volledig rechtsgeldig.

Nieuw artikel 7 paragraaf 3

60. Bij de toepassing van deze paragraaf dient België de stukken en documenten over te maken in een van de officiële talen van de betrokken Staat.

61. Deze paragraaf verwijst naar het recht van de partijen op een eerlijk proces. Dit recht houdt het verbod op de doodstraf in die kan worden uitgesproken ten gevolge van een proces. De gewone regels van uitlevering die de uitlevering naar een Staat die de doodstraf toelaat verbiedt blijven evenwel van toepassing.

Artikel 6

62. Dit artikel past alle verwijzingen naar artikel 1 zoals aanwezig in de wet aan, en dit om rekening te houden met de artikelen 1, *1bis* en *1ter*.

De même, la condition de nationalité, comme la condition de résidence, doit s'apprécier au moment de l'exercice de la compétence et non au moment de la commission de l'infraction.

56. L'alinéa 3 du nouveau paragraphe 1er vise à maintenir la possibilité de se constituer partie civile dans une affaire n'ayant pas de rattachement avec la Belgique, dès lors que la Cour pénale internationale ne peut pas exercer sa compétence à l'égard des faits considérés.

Nouvel article 7 paragraphe 2

57. Le ministre de la Justice, lorsqu'il dénonce les faits à la Cour pénale internationale, transmet les pièces et documents dans une des langues de travail de la Cour. L'expression «faits portés à sa connaissance» englobent les faits dont les juridictions belges sont saisies, mettant en cause telle ou telle personne. Rien n'empêche les juridictions belges de continuer à connaître de ces faits à l'égard d'autres personnes dont le dossier n'aurait pas fait l'objet d'une dénonciation à la Cour pénale internationale.

58. La procédure de droit commun est d'application; notamment, la dénonciation sera communiquée par le ministre au parquet, la chambre du conseil prononcera une ordonnance de dessaisissement fondée sur l'incompétence des juridictions belges.

59. Enfin, si les juridictions belges redeviennent compétentes, leur compétence est rétablie ab initio. Ainsi, les actes d'instruction posés avant la dénonciation des faits restent parfaitement valides sur le plan juridique.

Nouvel article 7 paragraphe 3

60. En cas d'application de ce paragraphe, la Belgique transmet les pièces et documents dans une des langues officielles de l'État concerné.

61. Le droit des parties à un procès équitable, auquel se réfère ce paragraphe, inclut l'interdiction de la peine de mort qui pourrait être prononcée à l'issue d'un procès. Les règles ordinaires en matière d'extradition interdisant d'extrader vers un pays appliquant la peine de mort s'appliquent également.

Article 6

62. Cet article adapte toutes les références à l'article 1er, présentes dans la loi, pour tenir compte du remplacement de cet article par trois articles nouveaux: les articles 1, *1bis* et *1ter*.

Artikel 7

63. Gelet op het feit dat de tijdelijke bevoegdheid van het Internationaal Strafgerechtshof op 1 juli 2002 van start is gegaan, bestaat er hoogdringendheid voor de inwerkingtreding van de wet zoals ze werd gemeendeerd in huidig voorstel. Daarom voorziet de eerste paragraaf van artikel 7 in de inwerkingtreding van de amenderingen die aan de wet zijn aangebracht op de dag van hun publicatie in het *Belgisch Staatsblad*.

64. Bovendien, en dit om de hierboven aangehaalde redenen, is het geschikt de inwerkingtreding van het nieuwe artikel 1ter, paragraaf 3 (en van de bepaling van het nieuwe artikel 2 met betrekking tot de overeenkomstige straffen) afhankelijk te stellen van de inwerkingtreding voor België van het Tweede Protocol inzake het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, goedgekeurd te 's-Gravenhage op 26 maart 1999. Dit is het voorwerp van artikel 7 van huidig voorstel.

Article 7

63. Étant donné que la compétence temporelle de la Cour pénale internationale a débuté le 1er juillet 2002, il y a urgence à obtenir l'entrée en vigueur de la loi amendée par la présente proposition. C'est pourquoi le paragraphe 1er de son article 7 prévoit l'entrée en vigueur des amendements apportés à la loi le jour de leur publication au *Moniteur belge*.

64. Par ailleurs, pour les raisons exposées plus haut, il convient de lier l'entrée en vigueur du nouvel article 1ter, paragraphe 3 (et de la disposition du nouvel article 2 concernant les peines correspondantes) à l'entrée en vigueur pour la Belgique du Deuxième Protocole relatif à la Convention de La Haye de 1954 pour la protection des biens culturels en cas de conflit armé, adopté à La Haye le 26 mars 1999. C'est l'objet du deuxième paragraphe de l'article 7 de la présente proposition.

Philippe MAHOUX.
Alain DESTEXHE.
Vincent VAN QUICKENBORNE.
Jean CORNIL.
Josy DUBIÉ.
Meryem KAÇAR.
Fatma PEHLIVAN.
Martine TAELEMAN.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid zoals bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 1 van de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht, gewijzigd bij wet van 10 februari 1999, wordt vervangen als volgt:

« artikel 1. De misdaad van genocide, zoals hierna omschreven, gepleegd zowel in vredes- als in oorlogstijd, is een internationaalrechtelijke misdaad en wordt gestraft volgens de bepalingen van deze wet. In overeenstemming met het Verdrag van 9 december 1948 inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide, en onverminderd de strafrechtelijke bepalingen die van toepassing zijn op misdrijven door nalatigheid, wordt onder genocide verstaan een van de volgende handelingen, gepleegd met de bedoeling om, geheel of gedeeltelijk, een nationale, etnische of godsdienstige groep of rassengroep uit te roeien, en wel:

- 1° doden van leden van de groep;
- 2° toebrengen van ernstig lichamelijk of geestelijk letsel aan leden van de groep;
- 3° opzettelijk aan de groep opleggen van levensvoorwaarden bedoeld om de lichamelijke vernietiging van de gehele groep of van een gedeelte ervan te veroorzaken;
- 4° opleggen van maatregelen bedoeld om geboorten binnen de groep te voorkomen;
- 5° gewelddadig overbrengen van kinderen van een groep naar een andere groep.

artikel *1bis*. De misdaad tegen de mensheid, zoals hierna omschreven, gepleegd zowel in vredes- als in oorlogstijd, is een internationaal-rechtelijke misdaad en wordt gestraft volgens de bepalingen van deze wet. In overeenstemming met het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof wordt onder misdaad tegen de menselijkheid verstaan een van de volgende handelingen gepleegd in het kader van een veralgemeende of stelselmatige aanval op burgerbevolking en met kennis van bedoelde aanval:

- 1° moord;
- 2° uitroeiing;
- 3° verlaging tot slavernij;
- 4° gedwongen deportatie of overbrenging van bevolking;

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

L'article 1 de la loi du 16 juin 1993 relative à la répression des violations graves de droit international humanitaire, modifié par la loi du 10 février 1999, est remplacé par la disposition suivante:

« article 1. Constitue un crime de droit international et est réprimé conformément aux dispositions de la présente loi, le crime de génocide, tel que défini ci-après, qu'il soit commis en temps de paix ou en temps de guerre. Conformément à la Convention pour la prévention et la répression du crime de génocide du 9 décembre 1948, et sans préjudice des dispositions pénales applicables aux infractions commises par négligence, le crime de génocide s'entend de l'un des actes ci-après, commis dans l'intention de détruire, en tout ou en partie, un groupe national, ethnique, racial ou religieux comme tel:

- 1° meurtre de membres du groupe;
- 2° atteinte grave à l'intégrité physique ou mentale de membres du groupe;
- 3° soumission intentionnelle du groupe à des conditions d'existence devant entraîner sa destruction physique totale ou partielle;
- 4° mesures visant à entraver les naissances au sein du groupe;
- 5° transfert forcé d'enfants du groupe à un autre groupe.

article *1bis*. Constitue un crime de droit international et est réprimé conformément aux dispositions de la présente loi, le crime contre l'humanité, tel que défini ci-après, qu'il soit commis en temps de paix ou en temps de guerre. Conformément au Statut de la Cour pénale internationale, le crime contre l'humanité s'entend de l'un des actes ci-après commis dans le cadre d'une attaque généralisée ou systématique lancée contre une population civile et en connaissance de cette attaque:

- 1° meurtre;
- 2° extermination;
- 3° réduction en esclavage;
- 4° déportation ou transfert forcé de population;

5° gevangenneming of elke andere vorm van ernstige beroving van de lichamelijke vrijheid met schending van de fundamentele bepalingen van het internationaal recht;

6° martelen;

7° verkrachting, seksuele slavernij, gedwongen prostitutie, gedwongen zwangerschap, gedwongen sterilisatie en elke andere vorm van seksueel geweld met een vergelijkbare ernst;

8° vervolging van enige groep of van enige identificeerbare collectiviteit wegens politieke, raciale, nationale, etnische, godsdienstige of seksistische redenen of wegens andere in het internationaal recht als universeel onaanvaardbaar erkende criteria, in samenhang met iedere handeling bedoeld in dit artikel;

9° gedwongen verdwijningen van personen;

10° apartheid;

11° andere onmenselijke handelingen van vergelijkbare aard waardoor opzettelijk ernstig lijden of ernstig lichamelijk letsel of schade aan de geestelijke of lichamelijke gezondheid wordt veroorzaakt.

artikel 1ter. § 1. De hierna omschreven oorlogsmisdaden bedoeld in de Verdragen goedgekeurd te Genève op 12 augustus 1949 en in het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen, aangenomen te Genève op 8 juni 1977, in de wetten en gebruiken die gelden in geval van gewapende conflicten, zoals omschreven in artikel 2 van de Verdragen goedgekeurd te Genève op 12 augustus 1949, in artikel 1 van het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen, goedgekeurd te Genève op 8 juni 1977, alsook in artikel 8, § 2, f), van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof, zijn internationaal-rechtelijke misdaden en worden overeenkomstig de bepalingen van deze wet gestraft, onverminderd de strafbepalingen die van toepassing zijn op de uit nalatigheid gepleegde inbreuken, ingeval die handelingen of nalatigheden inbreuk maken op de bescherming die aan de personen en de goederen is gewaarborgd door voornoemde Verdragen, Protocollen, wetten en gewoonten:

1° opzettelijke doodslag;

2° martelen of andere onmenselijke behandeling, met inbegrip van biologische proefnemingen;

3° moedwillig veroorzaken van hevig lijden of toebrengen van ernstig lichamelijk letsel dan wel van ernstige schade aan de gezondheid;

3bis° toepassen van verkrachting, seksuele slavernij, gedwongen prostitutie, gedwongen zwangerschap, gedwongen sterilisatie of andere vormen van seksueel geweld, die een ernstige schending van de Verdragen van Genève of een ernstige schending van artikel 3 van elk van die Verdragen opleveren;

3ter° andere schendingen van de persoonlijke waardigheid, in het bijzonder vernederende en ontorende behandeling;

5° emprisonnement ou autre forme de privation grave de liberté physique en violation des dispositions fondamentales du droit international;

6° torture;

7° viol, esclavage sexuel, prostitution forcée, grossesse forcée, stérilisation forcée et toute autre forme de violence sexuelle de gravité comparable;

8° persécution de tout groupe ou de toute collectivité identifiable pour des motifs d'ordre politique, racial, national, ethnique, culturel, religieux ou sexiste ou en fonction d'autres critères universellement reconnus comme inadmissibles en droit international, en corrélation avec tout acte visé dans le présent article;

9° disparitions forcées de personnes;

10° crime d'apartheid;

11° autres actes inhumains de caractère analogue causant intentionnellement de grandes souffrances ou des atteintes graves à l'intégrité physique ou à la santé physique ou mentale.

article 1ter. § 1. Constituent des crimes de droit international et sont réprimés conformément aux dispositions de la présente loi, les crimes de guerre visés aux Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949 et aux Protocoles I et II additionnels à ces Conventions, adoptés à Genève le 8 juin 1977, par les lois et coutumes applicables aux conflits armés, tels que définis à l'article 2 des Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949, à l'article 1er des Protocoles I et II adoptés à Genève le 8 juin 1977 additionnels à ces Conventions, ainsi qu'à l'article 8, § 2, f) du Statut de la Cour pénale internationale, et énumérés ci après, lorsque ces crimes portent atteinte, par action ou omission, à la protection des personnes et des biens garantie respectivement par ces Conventions, Protocoles, lois et coutumes, sans préjudice des dispositions pénales applicables aux infractions commises par négligence:

1° l'homicide intentionnel;

2° la torture ou les autres traitements inhumains, y compris les expériences biologiques;

3° le fait de causer intentionnellement de grandes souffrances ou de porter des atteintes graves à l'intégrité physique ou à la santé;

3bis° le viol, l'esclavage sexuel, la prostitution forcée, la grossesse forcée, la stérilisation forcée ou toute autre forme de violence sexuelle constituant une infraction grave aux Conventions de Genève ou une violation grave de l'article 3 commun à ces Conventions;

3ter° les autres atteintes à la dignité humaine, notamment les traitements humiliants et dégradants;

4° dwingen van een krijgsgevangene, van een burger die beschermd wordt door het Verdrag betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd of van een persoon die in hetzelfde opzicht beschermd wordt door het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, om te dienen bij de strijdkrachten of bij gewapende groepen van de vijandelijke mogendheid of van de tegenpartij;

4bis° onder de wapenen roepen of het in militaire dienst nemen van kinderen beneden de leeftijd van vijftien jaar bij de nationale strijdkrachten of gewapende groepen of hen gebruiken voor actieve deelname aan vijandelikheden;

5° onthouden aan een krijgsgevangene, aan een burger die beschermd wordt door het Verdrag betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd of aan een persoon die in hetzelfde opzicht beschermd wordt door het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, van het recht op een regelmatige en onpartijdige berechting overeenkomstig de voorschriften van die bepalingen;

6° onrechtmatige deportatie, overbrenging of verplaatsing, de onrechtmatige gevangenhouding van een burger die beschermd wordt door het Verdrag betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd of van een persoon die in dezelfde opzichten beschermd wordt door het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949;

6bis° opzettelijk gebruik maken van uithongering van burgers als methode van oorlogvoering door hun voorwerpen te onthouden die onontbeerlijk zijn voor hun overleving, daaronder begrepen het opzettelijk belemmeren van de aanvoer van hulpgoederen waarin is voorzien in de Verdragen van Genève;

7° nemen van gijzelaars;

7bis vernietigen of in beslag nemen van eigendommen van de vijand in geval van een internationaal gewapend conflict, of van een tegenstander in geval van een gewapend conflict dat niet van internationale aard is, tenzij deze vernietiging of inbeslagneming dringend vereist is als gevolg van dwingende militaire noodzaak;

8° vernieling en de toe-eigening van goederen, niet gerechtvaardigd door militaire noodzaak zoals aanvaard in het volkenrecht en uitgevoerd op grote schaal en op onrechtmatige en moedwillige wijze;

8bis° opzettelijk richten van aanvallen op burgerdoelen, die geen militaire doelwitten zijn;

8ter° opzettelijk richten van aanvallen op gebouwen, materieel, medische eenheden en transport, alsmede op personeel dat overeenkomstig het internationaal recht gebruik maakt van de emblemen van het internationaal humanitair recht;

4° le fait de contraindre à servir dans les forces armées ou groupes armés de la puissance ennemie ou de la partie adverse un prisonnier de guerre, une personne civile protégée par la convention relative à la protection des personnes civiles en temps de guerre ou une personne protégée à ce même égard par les Protocoles I et II additionnels aux Conventions de Genève du 12 août 1949;

4bis° le fait de procéder à la conscription ou à l'enrôlement d'enfants de moins de 15 ans dans des forces armées ou dans groupes armés, ou de les faire participer activement à des hostilités;

5° le fait de priver un prisonnier de guerre, une personne civile protégée par la Convention sur la protection des personnes civiles en temps de guerre ou une personne protégée à ce même égard, par les Protocoles I et II additionnels aux Conventions de Genève du 12 août 1949, de son droit d'être jugé régulièrement et impartialement selon les prescriptions de ces instruments;

6° la déportation, le transfert ou le déplacement illicites, la détention illicite d'une personne civile protégée par la Convention sur la protection des personnes civiles en temps de guerre ou une personne protégée à ces mêmes égards par les Protocoles I et II additionnels aux Conventions de Genève du 12 août 1949;

6bis° le fait d'affamer délibérément des civils comme méthode de guerre, en les privant de biens indispensables à leur survie, y compris en empêchant intentionnellement l'envoi des secours prévus par les Conventions de Genève;

7° la prise d'otages;

7bis° le fait de détruire ou de saisir les biens de l'ennemi, en cas de conflit armé international, ou d'un adversaire, en cas de conflit armé n'ayant pas un caractère international, sauf dans les cas où ces destructions ou saisies seraient impérieusement commandées par les nécessités militaires;

8° la destruction et l'appropriation de biens, non justifiées par des nécessités militaires telles qu'admises par le droit des gens et exécutées sur une grande échelle de façon illicite et arbitraire;

8bis° le fait de lancer des attaques délibérées contre des biens de caractère civil, c'est-à-dire des biens qui ne sont pas des objectifs militaires;

8ter° le fait de lancer des attaques délibérées contre les bâtiments, le matériel, les unités et les moyens de transport sanitaires, et le personnel utilisant, conformément au droit international, les signes distinctifs prévus par le droit international humanitaire;

8quater^o gebruik maken van de aanwezigheid van een burger of van een andere persoon beschermd door het internationaal humanitair recht teneinde bepaalde punten, gebieden of strijdkrachten te vrijwaren van militaire operaties;

8quinquies^o opzettelijk richten van aanvallen op personeel, installaties, materieel, eenheden of voertuigen betrokken bij humanitaire opdrachten of vredesmissies overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties, voor zover deze recht hebben op de bescherming die aan burgers of burgerdoelen wordt verleend krachtens het internationale recht inzake gewapende conflicten;

9° onrechtmatige handelingen en nalatigheden die de gezondheid en de lichamelijke of geestelijke integriteit van de personen beschermd door het internationaal humanitair recht in gevaar kunnen brengen, in het bijzonder alle geneeskundige handelingen die niet gerechtvaardigd zijn door de gezondheidstoestand van die personen of niet in overeenstemming zijn met de algemeen aanvaarde geneeskundige normen;

10° behalve als ze gerechtvaardigd zijn overeenkomstig de onder 9° gestelde voorwaarden, de handelingen die erin bestaan aan de onder 9° bedoelde personen, zelfs met hun toestemming, lichamelijke verminkingen toe te brengen, op hen geneeskundige of wetenschappelijke experimenten uit te voeren of bij hen weefsels of organen weg te nemen voor transplantatie, tenzij het gaat om het geven van bloed voor transfusie of het afstaan van huid voor transplantatie, mits zulks vrijwillig en zonder enige dwang of overreding en voor therapeutische doeleinden geschiedt;

11° opzettelijk aanvallen van de burgerbevolking of van individuele burgers die niet rechtstreeks deelnemen aan de vijandelijkheden;

11bis^o opzettelijk richten van aanvallen op plaatsen waar zieken en gewonden worden samengebracht, voor zover deze plaatsen geen militaire doeleinden zijn;

12° opzettelijk richten van een aanval in de wetenschap dat een dergelijke aanval verliezen aan menselijke levens, verwondingen van burgers of schade aan goederen van burgerlijke aard zal veroorzaken of grote, langdurige en ernstige schade aan natuur en milieu zal aanrichten, die buitensporig is in verhouding tot het te verwachten tastbare en rechtstreeks militaire voordeel, onverminderd de misdadige aard van de aanval waarvan de schadelijke gevolgen, zelfs in evenredigheid tot het te verwachten militaire voordeel, onverenigbaar zouden zijn met de beginselen van het volkenrecht die voortvloeien uit de gevestigde gebruiken, de beginselen van menselijkheid en de eisen van het openbare rechtsbewustzijn;

13° uitvoeren van een aanval op werken of installaties die gevaarlijke krachten bevatten, in de wetenschap dat een dergelijke aanval verliezen aan menselijke levens, verwondingen van burgers of schade aan

8quater^o le fait d'utiliser la présence d'un civil ou d'une autre personne protégée par le droit international humanitaire pour éviter que certains points, zones ou forces militaires ne soient la cible d'opérations militaires;

8quinquies^o le fait de lancer des attaques délibérées contre le personnel, les installations, le matériel, les unités ou les véhicules employés dans le cadre d'une mission humanitaire ou de maintien de la paix conformément à la Charte des Nations unies, pour autant qu'ils aient droit à la protection que le droit international des conflits armés garantit aux civils et aux biens de caractère civil.

9° les actes et omissions, non légalement justifiés, qui sont susceptibles de compromettre la santé et l'intégrité physique ou mentale des personnes protégées par le droit international humanitaire, notamment tout acte médical qui ne serait pas justifié par l'état de santé de ces personnes ou ne serait pas conforme aux règles de l'art médical généralement reconnues;

10° sauf s'ils sont justifiés dans les conditions prévues au 9°, les actes consistant à pratiquer sur les personnes visées au 9°, même avec leur consentement, des mutilations physiques, des expériences médicales ou scientifiques ou des prélèvements de tissus ou d'organes pour des transplantations, à moins qu'il s'agisse de dons de sang en vue de transfusions ou de dons de peau destinée à des greffes, pour autant que ces dons soient volontaires, consentis et destinés à des fins thérapeutiques;

11° le fait de soumettre à une attaque délibérée la population civile ou des personnes civiles qui ne prennent pas directement part aux hostilités;

11bis^o le fait de lancer une attaque délibérée contre des lieux où des malades et des blessés sont rassemblés pour autant que ces lieux ne soient pas des objectifs militaires;

12° le fait de lancer une attaque délibérée en sachant que celle-ci causera des pertes en vies humaines, des blessures aux personnes civiles ou des dommages aux biens de caractère civil ou des dommages étendus, durables et graves à l'environnement naturel, qui seraient excessifs par rapport à l'avantage militaire concret et direct attendu, sans préjudice de la criminalité de l'attaque dont les effets dommageables, même proportionnés à l'avantage militaire attendu, seraient incompatibles avec les principes du droit des gens, tels qu'ils résultent des usages établis, des principes de l'humanité et des exigences de la conscience publique;

13° le fait de lancer une attaque contre des ouvrages ou installations contenant des forces dangereuses, en sachant que cette attaque causera des pertes en vies humaines, des blessures aux personnes civiles ou des

goederen van burgerlijke aard zal veroorzaken, die buitensporig is in verhouding tot het te verwachten tastbare en rechtstreeks militaire voordeel, onverminderd de misdadige aard van de aanval waarvan de schadelijke gevolgen, zelfs in evenredigheid tot het te verwachten militaire voordeel, onverenigbaar zouden zijn met de beginselen van het volkenrecht die voortvloeien uit de gevestigde gebruiken, de beginselen van menselijkheid en de eisen van het openbare rechtsbewustzijn;

14° aanvallen of bombarderen met wat voor middelen ook van gedemilitariseerde zones of van steden, dorpen, woningen of gebouwen, die niet worden verdedigd en geen militaire doelwitten zijn;

14bis° plunderen van een stad of plaats, ook wanneer deze bij een aanval wordt ingenomen;

15° aanvallen van een persoon in de wetenschap dat hij buiten gevecht verkeert op voorwaarde dat zulks de dood of ernstig lichamelijk letsel ten gevolge heeft;

15bis° op verraderlijke wijze doden of verwonden van personen die behoren tot de vijandige natie of het vijandige leger of van een vijandelijke strijder;

15ter° verklaren dat geen kwartier zal worden verleend;

16° perfide gebruik van het kenteken van het rode kruis of de rode halve maan of van andere kentekens erkend door het internationaal humanitair recht, op voorwaarde dat zulks de dood of ernstig lichamelijk letsel ten gevolge heeft;

16bis° op ongepaste wijze gebruik maken van een witte vlag, een vlag of de militaire onderscheidingstekens en het uniform van de vijand of van de Verenigde Naties, op voorwaarde dat zulks de dood of ernstig lichamelijk letsel ten gevolge heeft;

17° rechtstreeks of niet rechtstreeks overbrengen naar een bezet gebied van gedeelten van de burgerbevolking van de bezettende mogendheid in geval van een internationaal gewapend conflict, of van gedeelten van de burgerbevolking van de bezettende autoriteit in geval van een niet-internationaal gewapend conflict;

18° ongerechtvaardigd vertragen van de repatriëring van krijgsgevangenen of burgers;

19° aanwenden van praktijken van apartheid of van andere onmenselijke of ontorende praktijken, die op rassendiscriminatie gebaseerd zijn en een aanslag op de menselijke waardigheid vormen;

20° aanvallen van duidelijk als zodanig herkenbare historische monumenten, kunstwerken of plaatsen van erediens die het culturele of geestelijke erfdeel van de volkeren vormen en waaraan bijzondere bescherming is verleend door een speciale regeling wanneer er geen bewijs bestaat van schending door de tegenpartij van het verbod die goederen te gebruiken om het militaire optreden te ondersteunen, en

dommages aux biens de caractère civil, qui seraient excessifs par rapport à l'avantage militaire concret et direct attendu, sans préjudice de la criminalité de l'attaque dont les effets dommageables même proportionnés à l'avantage militaire attendu seraient incompatibles avec les principes du droit des gens, tels qu'ils résultent des usages établis, des principes de l'humanité et des exigences de la conscience publique;

14° le fait de soumettre à une attaque ou de bombarder, par quelque moyen que ce soit, des zones démilitarisées ou des villes, villages, habitations ou bâtiments non défendus qui ne sont pas des objectifs militaires;

14bis° le pillage d'une ville ou d'une localité, même prise d'assaut;

15° le fait de soumettre une personne à une attaque en la sachant hors de combat à la condition que cette attaque entraîne la mort ou des blessures

15bis° le fait de tuer ou blesser par trahison des individus appartenant à la nation ou à l'armée ennemie ou un adversaire combattant;

15ter° le fait de déclarer qu'il ne sera pas fait de quartier;

16° le fait d'utiliser perfidement le signe distinctif de la croix rouge ou du croissant rouge ou d'autres signes protecteurs reconnus par le droit international humanitaire, à la condition que ce fait entraîne la mort ou des blessures graves;

16bis° le fait d'utiliser indûment le pavillon parlementaire, le drapeau ou les insignes militaires et l'uniforme de l'ennemi ou de l'Organisation des Nations unies, à la condition que ce fait entraîne la perte de vies humaines ou des blessures graves;

17° le transfert, direct ou indirect, dans un territoire occupé d'une partie de la population civile de la puissance occupante, dans le cas d'un conflit armé international, ou de l'autorité occupante dans le cas d'un conflit armé non international;

18° le fait de retarder sans justification le rapatriement des prisonniers de guerre ou des civils;

19° le fait de se livrer aux pratiques de l'apartheid ou à d'autres pratiques inhumaines ou dégradantes fondées sur la discrimination raciale et donnant lieu à des outrages à la dignité personnelle;

20° le fait de diriger des attaques contre les monuments historiques, les œuvres d'art ou les lieux de culte clairement reconnus qui constituent le patrimoine culturel ou spirituel des peuples et auxquels une protection spéciale a été accordée en vertu d'un arrangement particulier alors qu'il n'existe aucune preuve de violation par la partie adverse de l'interdiction d'utiliser ces biens à l'appui de l'effort militaire, et que

wanneer die goederen niet in de onmiddellijke nabijheid van militaire doelen zijn gelegen;

21° opzettelijk richten van aanvallen op gebouwen gewijd aan godsdienst, onderwijs, kunst, wetenschap of caritatieve doeleinden, historische monumenten, ziekenhuizen, voor zover deze niet worden gebruikt voor militaire doeleinden;

22° gebruiken van gif of giftige wapens;

23° gebruiken van verstikkende, giftige of andere gassen en overige soortgelijke vloeistoffen, materialen of apparaten;

24° gebruiken van kogels die in het menselijk lichaam gemakkelijk in omvang toenemen of platter en breder worden, zoals kogels met een harde mantel die de kern gedeeltelijk onbedekt laat of die is voorzien van inkepingen;

25° gerechtelijk vervallen verklaren, schorsen of niet-ontvankelijk verklaren van de rechten en handelingen van de personen die tot de vijandige partij behoren;

26° gebruiken van wapens, projectielen, materieel en wijzen van oorlogvoering die van zodanige aard zijn om overbodig letsel of nodeloos lijden te veroorzaken of die zonder meer in strijd zijn met het internationaal recht inzake gewapende conflicten, voor zover dergelijke wapens, projectielen, materieel en wijzen van oorlogvoering vallen onder een algeheel verbod en zijn opgenomen in een bijlage bij het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

§ 2. De hierna omschreven ernstige schendingen van het gemeenschappelijk artikel 3 van de Verdragen, ondertekend te Genève op 12 augustus 1949, gepleegd in geval van een gewapend conflict zoals gedefinieerd in voornoemd artikel 3, welke door handelingen of nalatigheden inbreuk maken op de bescherming die aan personen is gewaarborgd door die Verdragen, zijn internationaalrechtelijke misdaden en worden overeenkomstig de bepalingen van deze wet gestraft, onverminderd de strafbepalingen die van toepassing zijn op de uit nalatigheid gepleegde inbreuken:

1° geweldpleging gericht op het leven en de lichamelijke integriteit, inzonderheid alle vormen van moord, verminking, wrede behandeling en marteling;

2° aantasting van de persoonlijke waardigheid, inzonderheid vernederende en ontterende behandeling;

3° nemen van gijzelaars;

4° uitspreken van vonnissen en ten uitvoer leggen van executies zonder voorafgaand vonnis uitgesproken door een op regelmatige wijze samengesteld gerecht dat alle gerechtelijke waarborgen biedt die algemeen als onmisbaar worden erkend.

ces biens ne sont pas situés à proximité immédiate d'objectifs militaires;

21° le fait de lancer des attaques délibérées contre des bâtiments consacrés à la religion, à l'enseignement, à l'art, à la science ou à l'action caritative, des monuments historiques, des hôpitaux, pour autant que ces bâtiments ne soient pas des objectifs militaires;

22° le fait d'utiliser du poison ou des armes empoisonnées;

23° le fait d'utiliser des gaz asphyxiants, toxiques ou assimilés et tous liquides, matières ou engins analogues;

24° le fait d'utiliser des balles qui se dilatent ou s'aplatissent facilement dans le corps humain, telles que des balles dont l'enveloppe dure ne recouvre pas entièrement le centre ou est percée d'entailles;

25° le fait de déclarer éteints, suspendus ou non recevables en justice les droits et actions des personnes appartenant à la partie adverse.

26° le fait d'employer des armes, projectiles, matières et méthodes de guerre de nature à causer des maux superflus ou des souffrances inutiles ou à frapper sans discrimination en violation du droit international des conflits armés, à condition que ces armes, projectiles, matières et méthodes de guerre fassent l'objet d'une interdiction générale et qu'ils soient inscrits dans une annexe au Statut de la Cour pénale internationale;

§ 2. Constituent des crimes de droit international et sont réprimés conformément aux dispositions de la présente loi, les violations graves de l'article 3 commun des Conventions signées à Genève le 12 août 1949, en cas de conflit armé défini par cet article 3 commun, et énumérés ci après, lorsque ces violations portent atteinte, par action ou omission, à la protection des personnes garantie par ces Conventions, sans préjudice des dispositions pénales applicables aux infractions commises par négligence:

1° les atteintes à la vie et à l'intégrité corporelle, notamment le meurtre sous toutes ses formes, les mutilations, les traitements cruels et la torture;

2° les atteintes à la dignité de la personne, notamment les traitements humiliants et dégradants;

3° les prises d'otages;

4° les condamnations prononcées et les exécutions effectuées sans un jugement préalable, rendu par un tribunal régulièrement constitué, assorti des garanties judiciaires généralement reconnues comme indispensables.

§ 3. De hierna omschreven ernstige schendingen gedefinieerd in artikel 15 van het Tweede Protocol inzake het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, goedgekeurd te 's-Gravenhage op 26 maart 1999, gepleegd in geval van een gewapend conflict zoals omschreven in artikel 18, §§ 1 en 2 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 en in artikel 22 van voornoemd Tweede Protocol, welke door handelingen of nalatigheden inbreuk maken op de bescherming die aan goederen is gewaarborgd door die Verdragen en Protocollen, zijn internationaalrechtelijke misdaden en worden overeenkomstig de bepalingen van deze wet gestraft, onverminderd de strafbepalingen die van toepassing zijn op de uit nalatigheid gepleegde inbreuken:

1° een aanval richten op een cultureel goed onder versterkte bescherming;

2° een cultureel goed onder versterkte bescherming of de onmiddellijke nabijheid ervan aanwenden ter ondersteuning van een militaire actie;

3° de door het Verdrag en het Tweede Protocol beschermde culturele goederen op grote schaal vernietigen of zich toe-eigenen.»

Art. 3

Artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij wet van 10 februari 1999, wordt vervangen als volgt:

«De misdrijven bedoeld in de artikelen 1 en *1bis* worden gestraft met levenslange opsluiting.

De misdrijven bedoeld in artikel *1ter*, eerste paragraaf, 1°, 2°, 8°*ter*, 8°*quinqüies*, 11° to 14, 15, 15°*ter*, 15°*bis* worden gestraft met levenslange opsluiting.

De misdrijven bedoeld in dezelfde paragraaf van hetzelfde artikel, 3°, 3°*bis*, 6°*bis*, 8°*quater*, 10°, 22°, 23°, 24° en 26° worden gestraft met opsluiting van twintig tot dertig jaar. Zij worden gestraft met levenslange opsluiting als zij de dood van een of meer personen ten gevolge hebben gehad.

De misdrijven bedoeld in dezelfde paragraaf van hetzelfde artikel 7°*bis*, 8°, 8°*bis* en 14*bis* worden gestraft met de opsluiting van vijftien tot twintig jaar. Hetzelfde misdrijf, alsmede de misdrijven bedoeld in dezelfde paragraaf van hetzelfde artikel 16° en 16°*bis*, worden gestraft met opsluiting van twintig tot dertig jaar als zij hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk, hetzij het volledige verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware vermindering ten gevolge hebben gehad. Zij worden gestraft met levenslange opsluiting indien zij de dood van een of meer personen ten gevolge hebben gehad.

De misdrijven bedoeld in dezelfde paragraaf van hetzelfde artikel 4° tot 7° en 17°, worden gestraft met

§ 3. Constituent des crimes de droit international et sont réprimées conformément aux dispositions de la présente loi, les violations graves définies à l'article 15 du Deuxième Protocole relatif à la Convention de La Haye de 1954 pour la protection des biens culturels en cas de conflit armé, adopté à La Haye le 26 mars 1999, commises en cas de conflit armé, tel que défini à l'article 18, paragraphe 1 et 2 de la Convention de La Haye de 1954 et à l'article 22 du Deuxième Protocole précité, et énumérées ci après, lorsque ces infractions portent atteinte, par action ou omission, à la protection des biens garantie par ces Convention et Protocoles, sans préjudice des dispositions pénales applicables aux infractions commises par négligence:

1° faire d'un bien culturel sous protection renforcée l'objet d'une attaque;

2° utiliser un bien culturel sous protection renforcée ou ses abords immédiats à l'appui d'une action militaire;

3° détruire ou s'appropriier sur une grande échelle des biens culturels protégés par la Convention et le Deuxième Protocole.

Art. 3

L'article 2 de la même loi, modifié par la loi du 10 février 1999, est remplacé par la disposition suivante:

«Les infractions énumérées aux articles 1er et 1er *bis* sont punies de la réclusion à perpétuité.

Les infractions énumérées aux 1°, 2°, 8°*ter*, 8°*quinqüies*, 11° à 14, 15°, 15°*bis*, 15°*ter* du paragraphe 1er de l'article *1ter* sont punies de la réclusion à perpétuité.

Les infractions énumérées aux 3°, 3°*bis*, 6°*bis*, 8°*quater*, 10°, 22°, 23°, 24° et 26° du même paragraphe du même article sont punies de la réclusion de vingt à trente ans. Elles sont punies de la réclusion à perpétuité si elles ont eu pour conséquence la mort d'une ou de plusieurs personnes.

Les infractions énumérées aux 7°*bis*, 8°, 8°*bis* et 14*bis* du même paragraphe du même article sont punies de la réclusion de quinze à vingt ans. La même infraction ainsi que celle visée aux 16° et 16°*bis* du même paragraphe du même article sont punies de la réclusion de vingt à trente ans si elles ont eu pour conséquence soit une maladie paraissant incurable, soit une incapacité permanente de travail personnel, soit la perte de l'usage absolu d'un organe soit une mutilation grave. Elles sont punies de la réclusion à perpétuité si elles ont eu pour conséquence la mort d'une ou plusieurs personnes.

Les infractions énumérées aux 4° à 7° et 17° du même paragraphe du même article sont punies de la

de opsluiting van tien tot vijftien. Wanneer de in het voorgaande lid bedoelde verzwarende omstandigheden aanwezig zijn, worden zij, naar gelang van het geval, gestraft met de daarin vastgestelde straffen.

De misdrijven bedoeld in dezelfde paragraaf van hetzelfde artikel 3^oter, 18° tot 21°, worden gestraft met de opsluiting van tien tot vijftien jaar, onder voorbehoud van de toepassing van strengere strafbepalingen houdende bestraffing van ernstige aanslagen op de menselijke waardigheid.

Het misdrijf bedoeld in dezelfde paragraaf van hetzelfde artikel 9°, wordt gestraft met de opsluiting van tien tot vijftien jaar. Het wordt gestraft met opsluiting van vijftien tot twintig jaar indien het ernstige gevolgen voor de volksgezondheid ten gevolge heeft gehad.

Het misdrijf bedoeld in het artikel 1ter, tweede paragraaf, 1° wordt gestraft met de levenslange opsluiting.

De misdrijven bedoeld in dezelfde paragraaf van hetzelfde artikel, 2° en 4°, worden gestraft met de opsluiting van tien tot vijftien jaar, onder voorbehoud van de toepassing van strengere strafbepalingen houdende bestraffing van ernstige aanslagen op de menselijke waardigheid.

Het misdrijf bedoeld in 3° van dezelfde paragraaf van hetzelfde artikel wordt gestraft met opsluiting van tien tot vijftien jaar. Hetzelfde misdrijf wordt gestraft met de opsluiting van tien tot dertig jaar als zij hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk, hetzij het volledige verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware vermindering ten gevolge hebben gehad. Zij worden gestraft met levenslange opsluiting indien zij de dood van een of meer personen ten gevolge hebben gehad.

De misdrijven opgesomd in artikel 1ter, derde paragraaf, 1° tot 3° worden gestraft met de opsluiting van vijftien tot twintig jaar.»

Art. 4

Artikel 5, § 3 van dezelfde wet, gewijzigd bij wet van 10 februari 1999, wordt vervangen als volgt:

«§ 3. De internationale onschendbaarheid die verbonden is aan de officiële hoedanigheid van een persoon staat de toepassing van deze wet niet in de weg, op voorwaarde dat de beperkingen vastgesteld in het internationaal recht in aanmerking worden genomen.»

réclusion de dix à quinze ans. Dans les cas de circonstances aggravantes prévues à l'alinéa précédent, elles sont punies, selon les cas, des peines prévues à cet alinéa.

Les infractions énumérées aux 3^oter, 18° à 21° du même paragraphe du même article sont punies de la réclusion de dix à quinze ans, sous réserve de l'application des dispositions pénales plus sévères réprimant les atteintes graves à la dignité de la personne.

L'infraction prévue au 9° du même paragraphe du même article est punie de la réclusion de dix à quinze ans. Elle est punie de la réclusion de quinze à vingt ans lorsqu'elle a entraîné des conséquences graves pour la santé publique.

L'infraction énumérée au 1° du paragraphe 2 de l'article 1ter est punie de la réclusion à perpétuité.

Les infractions énumérées aux 2° et 4° du même paragraphe du même article sont punies de la réclusion de dix à quinze ans, sous réserve de l'application des dispositions pénales plus sévères réprimant les atteintes graves à la dignité de la personne.

L'infraction énumérée au 3° du même paragraphe du même article est punie de la réclusion de dix à quinze ans. La même infraction est punie de la réclusion de vingt à trente ans si elle a eu pour conséquence soit une maladie paraissant incurable, soit une incapacité permanente de travail personnel, soit la perte de l'usage absolu d'un organe soit une mutilation grave. Elle est punie de la réclusion à perpétuité si elle a eu pour conséquence la mort d'une ou plusieurs personnes.

Les infractions énumérées aux 1° à 3° du paragraphe 3 de l'article 1ter sont punies de la réclusion de quinze à vingt ans.»

Art. 4

L'article 5, § 3 de la même loi, modifié par la loi du 10 février 1999, est remplacé par la disposition suivante:

«§3. L'immunité internationale attachée à la qualité officielle d'une personne n'empêche l'application de la présente loi que dans les limites établies par le droit international.»

Art. 5

Artikel 7 van dezelfde Wet wordt vervangen als volgt:

« Artikel 7. — § 1. Behoudens verwijzing naar een internationaal strafgerecht met voorrang op de nationale rechtscolleges, zijn de Belgische gerechten bevoegd om kennis te nemen van de in deze wet omschreven inbreuken, ongeacht de plaats van het misdrijf en zelfs indien de vermoedelijke dader zich niet in België bevindt.

De strafvordering kan enkel worden ingesteld op vordering van de federaal prokureur indien:

- 1) het misdrijf niet werd gepleegd in België;
- 2) de vermoedelijke dader niet de Belgische nationaliteit draagt;
- 3) de vermoedelijke dader zich niet in België bevindt; en
- 4) het slachtoffer niet belg is of niet gedurende minstens één jaar haar verblijfplaats heeft in België.

Alinea 2 is niet van toepassing:

1° indien de feiten werden gepleegd voor 1 juli 2002;

2° indien de feiten werden gepleegd na 30 juni 2002 op het grondgebied van een Staat die geen partij is bij het Statuut van het Internationaal Gerechtshof en door een onderdaan van een Staat die geen partij is bij het bovenvernoemd Statuut, en dit voor zover het Internationaal Gerechtshof niet gevat werd voor deze feiten door de Veiligheidsraad.

§ 2. Overeenkomstig artikel 14 van het Statuut van Rome van 17 juli 1998 en behalve indien de feiten in België zijn gepleegd, kan de minister van Justitie van de feiten die hem ter kennis zijn gebracht verwijzen naar het Internationaal Strafgerechts-hof. Door die verwijzen worden de Belgische gerechten onbevoegd.

Ingeval het Internationaal Strafgerechtshof na de onttrekking van de zaak aan het Belgische gerecht laat weten dat de aanklager van het Hof heeft beslist geen akte van inbeschuldigingstelling op te stellen, dat het Hof die akte niet heeft bevestigd, dat het Hof zich onbevoegd heeft verklaard of de zaak onontvankelijk heeft verklaard, zijn de Belgische gerechten opnieuw bevoegd. In dat geval kan de strafvordering enkel worden ingesteld op vordering van het openbaar ministerie, door burgerlijke partijstelling of door de bevestiging van de voor de aangifte gedane burgerlijke partijstelling, of uitsluitend op vordering van de federaal prokureur voor de gevallen voorzien in de eerste paragraaf, alinea 2.

§ 3. Behoudens de toepassing van paragraaf 2, kan de minister van Justitie van de feiten die hem ter

Art. 5

L'article 7 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

« Article 7. — § 1er. Sous réserve d'un dessaisissement en faveur d'un tribunal pénal international ayant primauté de juridiction, les juridictions belges sont compétentes pour connaître des infractions prévues à la présente loi, indépendamment du lieu où celles-ci auront été commises et même si l'auteur présumé ne se trouve pas en Belgique.

L'action publique ne pourra toutefois être engagée que sur réquisition du procureur fédéral lorsque:

- 1) l'infraction n'a pas été commise sur le territoire du royaume;
- 2) l'auteur présumé n'est pas belge;
- 3) l'auteur présumé ne se trouve pas sur le territoire du royaume; et
- 4) la victime n'est pas belge ou ne réside pas en Belgique depuis au moins un an.

L'alinéa 2 ne s'applique pas:

1° lorsque les faits ont été commis avant le 1er juillet 2002;

2° lorsque les faits ont été commis après le 30 juin 2002 sur le territoire d'un État non partie au Statut de la Cour pénale internationale et par un ressortissant d'un État non partie audit Statut, et pour autant que la Cour pénale internationale n'ait pas été saisie de ces faits par le Conseil de sécurité.

§ 2. En application de l'article 14 du Statut de Rome du 17 juillet 1998, et sauf si les faits ont été commis sur le territoire du royaume, le ministre de la Justice peut dénoncer les faits portés à sa connaissance à la Cour pénale internationale. Cette dénonciation rend les juridictions belges incompétentes.

Lorsque la Cour pénale internationale fait savoir, après dessaisissement de la juridiction belge, que le Procureur de la Cour a décidé de ne pas établir d'acte d'accusation, que la Cour ne l'a pas confirmé, que celle-ci s'est déclarée incompétente ou a déclaré l'affaire irrecevable, les juridictions belges sont à nouveau compétentes. Dans ce cas, l'action publique ne peut être engagée que sur réquisition du ministère public, constitution de partie civile ou confirmation par son auteur de la constitution de partie civile antérieure à la dénonciation ou seulement sur réquisition du procureur fédéral dans le cas visé au paragraphe 1er, alinéa 2.

§ 3. Sauf application du paragraphe 2, le ministre de la Justice peut dénoncer les faits portés à sa

kennis zijn gebracht aangifte doen bij de Staat op het grondgebied waarvan de inbreuk is gepleegd en, behoudens in de gevallen waar de feiten in België werden gepleegd, bij de Staat waarvan de vermoedelijke dader de nationaliteit heeft, of waar de vermoedelijke dader zich bevindt.

Ingeval een rechtscollege van een van die Staten beslist zijn bevoegdheid uit te oefenen, spreekt het Hof van Cassatie op vordering van de procureur-generaal de onttrekking uit van het Belgische gerecht waarbij die zaak aanhangig is, na te hebben nagegaan dat er geen dwaling is in de persoon, behalve wanneer de procedure gevolgd door het rechtscollege van die Staat het recht van de partijen op een billijk proces kennelijk niet naleeft.»

Art. 6

§ 1. In het artikel 3 van de wet van 16 juni 1993, gewijzigd door de wet van 10 februari 1999, worden de woorden «in artikel 1» vervangen door de woorden «in de artikelen 1, *1bis* en *1ter*».

§ 2. In het artikel 4, eerste punt, van de wet van 16 juni 1993, gewijzigd door de wet van 10 februari 1999, worden de woorden «artikel 1» vervangen door de woorden «de artikelen 1, *1bis* en *1ter*».

§ 3. In het artikel 5, eerste paragraaf, van de wet van 16 juni 1993, gewijzigd door de wet van 10 februari 1999, worden de woorden «artikel 1» vervangen door de woorden «de artikelen 1, *1bis* en *1ter*».

§ 4. In het artikel 5, tweede paragraaf, van de wet van 16 juni 1993, gewijzigd door de wet van 10 februari 1999, worden de woorden «van een misdaad van genocide of van een misdaad tegen de mensheid, zoals omschreven in deze wet, of van een ernstig vergrijp tegen de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en het Eerste Aanvullend Protocol van 8 juni 1977» vervangen door de woorden «van een van de misdrijven voorzien in de artikelen 1, *1bis* en *1ter*».

§ 5. In het artikel 8 van de wet van 16 juni 1993, gewijzigd door de wet van 10 februari 1999, worden de woorden «in artikel 1» vervangen door de woorden «in de artikelen 1, *1bis* en *1ter*».

Art. 7

§ 1. Onverminderd de bepalingen van de tweede paragraaf van huidig artikel, treedt huidige wet in werking de dag van publicatie in het *Belgisch Staatsblad*.

§ 2. De derde paragraaf van het nieuwe artikel *1ter*, ingevoegd in de wet van 16 juni 1993, gewijzigd door de wet van 10 februari 1999, door het arti-

connaissance à l'Etat du territoire sur lequel l'infraction a été commise et, sauf si les faits ont été commis sur le territoire du royaume, à l'Etat de la nationalité de l'auteur présumé ou à l'Etat sur le territoire duquel l'auteur présumé se trouve.

Lorsque la juridiction d'un de ces États décide d'exercer sa compétence, la Cour de cassation, sur réquisition du procureur général, prononce le dessaisissement de la juridiction belge saisie du même fait, après avoir vérifié qu'il n'y a pas erreur sur la personne, sauf si la procédure suivie par la juridiction de cet Etat ne respecte manifestement pas le droit des parties à un procès équitable.»

Art. 6

§ 1. À l'article 3 de la loi du 16 juin 1993, modifiée par la loi du 10 février 1999, les mots «à l'article 1er» sont remplacés par les mots «aux articles 1, *1bis* et *1ter*».

§ 2. À l'article 4, premier tiret, de la loi du 16 juin 1993, modifiée par la loi du 10 février 1999, les mots «l'article 1er» sont remplacés par les mots «les articles 1, *1bis* et *1ter*».

§ 3. À l'article 5, paragraphe 1er, de la loi du 16 juin 1993, modifiée par la loi du 10 février 1999, les mots «articles 1er» sont remplacés par les mots «articles 1, *1bis* et *1ter*».

§ 4. À l'article 5, paragraphe 2, de la loi du 16 juin 1993, modifiée par la loi du 10 février 1999, les mots «d'un crime de génocide ou d'un crime contre l'humanité, tels que définis par la présente loi, ou d'une infraction grave aux Conventions de Genève du 12 août 1949 et à leur premier Protocole additionnel du 8 juin 1977» sont remplacés par les mots «d'une des infractions prévues aux articles 1, *1bis* et *1ter*».

§ 5. À l'article 8 de la loi du 16 juin 1993, modifiée par la loi du 10 février 1999, les mots «à l'article premier» sont remplacés par les mots «aux articles 1, *1bis* et *1ter*».

Art. 7

§ 1er. Sans préjudice du paragraphe 2 du présent article, la présente loi entre en vigueur au jour de sa publication au *Moniteur belge*.

§ 2. Le paragraphe 3 de l'article *1ter*, nouveau, inséré dans la loi du 16 juin 1993, modifiée par la loi du 10 février 1999, par l'article 2 de la présente loi et le

kel 2 van huidige wet en de laatste alinea van het nieuwe artikel 2, ingevoegd in dezelfde wet door het artikel 3 van huidige wet, treden in werking de dag van inwerkingtreding voor België van het Tweede Protocol inzake het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, aangenomen te 's Gravenhage op 26 maart 1999.

17 juli 2002.

dernier alinéa de l'article 2, nouveau, inséré dans la même loi par l'article 3 de la présente loi, entrent en vigueur le jour de l'entrée en vigueur pour la Belgique du Deuxième Protocole relatif à la Convention de La Haye de 1954 pour la protection des biens culturels en cas de conflit armé, adopté à La Haye le 26 mars 1999.

17 juillet 2002.

Philippe MAHOUX.
Alain DESTEXHE.
Vincent VAN QUICKENBORNE.
Jean CORNIL.
Josy DUBIÉ.
Meryem KAÇAR.
Fatma PEHLIVAN.
Martine Taelman.